

חוברת

דף השבוע

מסכת כתובות חוברת יח

דף עא'

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה ארבעה חלקים:

- א **עומק הדף** - ביאורים בעומק הגמ' ופירש"י, על פי דברי הראשונים והאחרונים
- ב **התוספות העיקריין** - הדגשה מיוחדת על התוספות הנחוצין ביותר, עם קצת מראי מקומות
- ג **הלכות הדף** - בכל דף נערך נידון אחד בהלכה הנובע מלימוד הגמרא
- ד **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות

NEW

**דפי הגמרא
עם התוספות
העיקריין**

דפי הגמרא
עם הדגשה מיוחדת
על התוספות הנחוצין ביותר

נערך ע"י
הרב פינחס ענגלאנדער שליט"א

דף עא

תוכן

- א. 'נדרה איהי וקיים לה הוא', אם קיים בפירוש או ששתק ולא הפר
- ב. 'אם כן קרו לה מנוולת ותתקשט', ב' מהלכים בכוננת הגמ'
- ג. אמאי לא יחול נדר כנגד שיעבוד
- ד. בדין הפרת נדרים וקיום נדרים על תנאי

(א) 'נדרה איהי וקיים לה הוא', אם קיים בפירוש או ששתק ולא הפר

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מביאה מחלוקת תנאים לגבי אשה שנדרה לאסור בעלה מתשמיש, ובעלה קיים את נדרה, אם נחשב ש'היא נתנה אצבע בין שיניה', או ש'הוא נותן אצבע בין שיניה'. ומבואר בגמ', שהנפק"מ בין השיטות היא, אם הבעל מוציאה בכתובה או שלא בכתובה, שלמ"ד 'היא נתנה' לית לה כתובה, אבל למ"ד 'הוא נותן' אית לה כתובה.
- ב. **יסוד המחלוקת:** האחרונים [ע"י שלמי כהן (אות נא)] ביארו יסוד המחלוקת, דמ"ד 'היא נתנה' סובר, שכיון שהאיסור בא מחמת נדרה, א"כ נמצא שהיא אסרה התשמיש עם בעלה, ולכן אין לה כתובה, אבל מ"ד 'הוא נותן' סובר, שכיון שנדרה אינו יכול לחול בלא קיום הבעל, הרי נחשב כאילו לא נאסר התשמיש כלל עד שקיים לה בעלה, וממילא נחשב כאילו האיסור בא ע"י בעלה, ולא על ידה, ולכן יש לה כתובה.
- ג. **מחלוקת הראשונים:** נחלקו הראשונים לגבי קיום הבעל, שהר"ן כתב, דאיירי בין אם הבעל קיים נדרה בפירוש, ובין אם שתק ולא הפר לה. אולם הרשב"א (ד"ה הכא) והריטב"א (ד"ה וקסבר) כתבו, שאם לא קיים נדרה בפירוש, רק ששתק ולא הפר, לכולי עלמא לא נחשב 'הוא נותן אצבע'. ובשלמי כהן (שם) ביאר סברת הרשב"א והריטב"א, דשתיקה לא נחשבת קיום בפועל, אלא ששוב אין לו זכות להפר נדרה.
- ד. **דעת רש"י:** רש"י (ד"ה ואם) כתב, 'ואם לא רצה [הבעל] וקיים לה'. ובאבני מילואים (סי' עד ס"ק ה) דייק מלשונו, דמשמע שהבעל קיים הנדר בפירוש, ולא רק שהוא שתק ולא הפר נדרה. וא"כ מבואר דס"ל לרש"י כדעת הרשב"א והריטב"א.
- ה. **סתירה ברש"י:** אולם העיר האבני מילואים (שם), שלכא' יש בזה סתירה בדברי רש"י, שהרי מדברי רש"י לעיל (נב. ד"ה הכא במאי עסקי') מבואר להדיא דס"ל כדעת הר"ן, ששם כתב רש"י וז"ל, 'כגון שנדרה היא וקיים לה הוא, שאמר יתקיים, או החריש ולא הפר ביום שמעו'.

(ב) 'אם כן קרו לה מנוולת ותתקשט', ב' מהלכים בכוננת הגמ'

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מבארת, דהא דקתני במתני' (ע) 'המדיר את אשתו שלא תתקשט', היינו דאמרה 'יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט', ומקשה הגמ', 'ולא תתקשט ולא תאסר', ומתרצת הגמ', 'אם כן קרו לה מנוולת ותתקשט'.
- ב. **ביאור קושיית הגמ':** בביאור קושיית הגמ', פירש רש"י (ד"ה ולא תתקשט), 'היאך יכול להפר', שהרי אין זה נדרי עינוי נפש, שבידה למנוע מקישוט ולא תאסר מתשמיש. אולם האחרונים [ע"י דבר יעקב (אות ה)] הבינו מדברי הריטב"א (ד"ה הכא), שהוא פירש באופן אחר, שמקשה הגמ', אמאי צריך הבעל להוציא את אשתו, הרי יכולה למנוע מקישוט.
- ג. **ביאור תירוץ הגמ':** בביאור תירוץ הגמ', ברש"י (שם) פירש, שנחשב נדר בדברים שבינו לבינה, משום ד'כי מבזו מקשטא, אישתכח דנדר זה אוסרה עליו, לפיכך יכול להפר. ובריטב"א (שם) ביאר, שכשקרו לה חברותיה מנוולת אינה יכולה להתאפק מלקשוט, לפיכך נחשב כאילו אסרה עצמה מתשמיש. [ולפי דרכו של הריטב"א הנ"ל, הכוונה היא, שלפיכך צריך הבעל להוציאה].
- ד. **ראיית האבני מילואים:** האבני מילואים (סי' עד ס"ק ד) הביא ראייה מסוגיין לצד אחד בספיקת הש"ך (יו"ד סי' רלד ס"ק מה), שדן לגבי אשה שנדרה על תנאי, ועיקר הנדר הוא בדבר שיש בו עינוי נפש, אך התנאי אין בו עינוי נפש, ואמנם האשה עשויה לעבור על התנאי, אם יכול הבעל להפר נדרה או לא. וכתב האבנ"מ, שמוכח מכאן שיכול להפר. וכ"כ בחי' רעק"א (מערכה אות טו).
- ה. **תלוי במחלוקת הנ"ל:** לכא' ראייה זו תלויה במחלוקת הראשונים הנ"ל, שלפי רש"י כוונת הגמ' היא שיכול הבעל להפר נדרה כיון שהיא עשויה להתקשט, ולפי"ז נכונים דברי האבנ"מ ורעק"א. אך לפי הריטב"א אין זה כוונת הגמ', אלא הכוונה, שהבעל מוציאה, כיון שהיא עשויה להתקשט וליאסר בתשמיש, ולפי"ז ליכא ראייה לספיקת הש"ך. נמצא לכא', שספיקת הש"ך תלויה במחלוקת הראשונים הנ"ל.

ג) אמאי לא יחול נדר כנגד שיעבוד

- א. **סוגיית הגמ'**: הגמ' מביאה בשם ר' כהנא, 'הנאת תשמישי עליך כופה ומשמתו'. וברש"י (ד"ה כופה) ביאר הטעם, 'שאינה יכולה לאסור עצמה עליו'. והוא כעין מש"כ רש"י במתני' (ע. ד"ה המדיר), שהבעל אינו יכול לידור ולאסור תשמישו על אשתו, כיון שהוא משועבד לה לתשמיש. וכמו כן כאן לגבי האשה, כיון שהיא משועבדת לבעלה לענין תשמיש, אינה יכולה לאסור תשמישה עליו.
- ב. **קושיית הר"ן**: הר"ן (נדריים טו:) הקשה, אמאי אינה יכולה לאסור עצמה על בעלה ולבטל את שיעבודה, הלא קיי"ל דקונמות מפקיעין מידי שיעבוד. ותירץ הר"ן, דאלמוה רבנן לשיעבודא דבעל. והוא כעין המבואר בגמ' לעיל (נט.), דר' יוחנן בן נורי סובר שאשה אינה יכולה לאסור מעשה ידיה על בעלה, אע"פ שקונמות מפקיעין מידי שיעבוד, משום דאלמוה רבנן לשיעבוד הבעל על אשתו לגבות מעשה ידיה.
- ג. **שיעבוד הבעל לזון אשתו**: הראשונים לעיל (ע:) הקשו כעין קושיית הר"ן, על המבואר בגמ' לעיל (ע:) שהבעל אינו יכול לידור ולאסור אשתו מלקבל ממנו מזונות, משום דהוא משועבד לה למזונות, והקשו הראשונים [הרא"ש, הר"ן, והריטב"א], הא קונמות מפקיעין מידי שיעבוד. ותירצו כתירוצ' הר"ן, דאלמוה רבנן לשיעבוד האשה על בעלה לגבות מזונות.
- ד. **שיטת הרמב"ם**: אולם הר"ן כתב, שדעת הרמב"ם היא (הל' אישות פ"ב הכ"ג), שיכול הבעל לאסור אשתו ממזונות, משום דקונמות מפקיעין מידי שיעבוד, וס"ל דסוגיית הגמ' אזלא אליבא דמ"ד אין קונמות מפקיעין מידי שיעבוד. ואע"פ שלגבי שיעבוד הבעל על אשתו במעשה ידיה אלמוה רבנן לשיעבודא כמבואר בגמ' (נט:), מ"מ לא אלמוה לשיעבוד האשה על בעלה לגבי מזונות. [עיי"ש בר"ן הטעם לחלק בזה].
- ה. **קושיית ר' אלחנן**: בקובץ שיעורים (אות רלא) הקשה קושיא גדולה, היאך אלמוה רבנן לשיעבוד הבעל על אשתו לענין תשמיש כדי לבטל נדרה, הלא נדר הוא דין דאורייתא, והיאך בטלו חכמים דין דאורייתא, ובשלמא בדיני ממון, כגון מעשה ידים או מזונות, יכולים להפקיע הממון מדין הפקר ב"ד, וזה מועיל גם לגבי דיני התורה, אבל לגבי תשמיש היאך בטלו איסור דאורייתא. [עיי"ש מה שתירץ, ודבריו צ"ב].

ד) בדין הפרת נדרים וקיום נדרים על תנאי

- א. **משנה**: מובא במשנה כמה ציורים, שבהם צריך הבעל להוציא את אשתו בכתובה, ואחד מן הציורים הוא, 'אמר לה על מנת שתאמרי לפלוני מה שאמרת לי או מה שאמרת לי לך'. ואמנם לא נתבאר על מה התנה הבעל תנאי זה, והיאך הוא כופה אשתו לאומרה.
- ב. **פירוש הטור**: התוס' יו"ט הביא בשם הטור (אהע"ז סי' עו) לפרש, דאיירי באשה שנדרה באופן שיכול הבעל להפר, כגון נדר של עינוי נפש או דבר שבינו לבינה, והבעל הפר נדרה בתנאי הנ"ל, 'על מנת שתאמרי לפלוני מה שאמרת לי או מה שאמרת לי לך'. וכיון שבזיון הוא לה להגיד דברים כאלו, ממילא נחשב כאילו הבעל קיים את נדרה, וס"ל לתנא דמתני' דהוא נותן אצבע בין שיניה, ולכן צריך להוציאה בכתובה.
- ג. **קושיית רעק"א**: רעק"א (תוס' משניות אות עב) הקשה, היאך אפשר להפר נדר על תנאי, הלא ליכא שליחות בהפרה כמ"ש הרמב"ם (הל' נדרים פ"ג ה"ט), והרי מבואר בגמ' לקמן (עד.) שכל מילתא דליתא בשליחות ליתא בתנאי. [עיי"ש מה שתירץ לזה].
- ד. **קיום על תנאי**: האחרונים הקשו כעין קושיא זו על דברי הר"ן (נדריים עב:), שיכול הבעל להקים נדרת אשתו על תנאי. והקשו האחרונים [קרן אורה (שם), מנחת חינוך (מצ' תו)], היאך אפשר להקים נדר על תנאי, הלא א"א להקים על ידי שליח כמ"ש הרמב"ם (שם), וכללא היא דכל מילתא דליתא בשליחות ליתא בתנאי.
- ה. **יסודו של המנחת חינוך**: המנחת חינוך (שם) תירץ על פי יסוד גדול, שתנאים בדיני נדרים אינם מועילים משום פרשת התנאים הנלמדת מבני גד ובני ראובן, אלא הוא דין ביטול, דנדר אינו אלא דיבור, ואתי דיבור ומבטל דיבור, ולכן לא נוהג הכלל דגם מילתא דליתא בשליחות ליתא בתנאי, שזהו רק בשאר תנאים המועילים משום פרשת התנאים. וכ"כ ההפלאה. ולדבריהם מיושב היטב גם קושיית רעק"א.

דף עא

קדושת יום השבת עדיפא מקדושת ליל שבת

מובא בגמ' דברי הנביא בספר הושע (ב, יח) 'והיה ביום ההוא נאום ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי', ומבואר שהנביא מדמה כנסת ישראל כמו כלתו של הקב"ה. ומבאר הגמ', 'ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה', דהיינו שבזמן הגאולה יהיה כלל ישראל קרוב יותר להקב"ה. וברש"י (ד"ה ככלה) ביאר המעלה של כלה בבית חמיה וז"ל, 'שכבר ניסת, וגם לבה בבעלה, ואינה בושה הימנה'.

על פי חילוק זה ביאר השיירי כנסת הגדולה (סי' רסח ס"ק ב) את שינוי הנוסח בין תפילת הלילה לבין תפילת היום בשבת קודש. בליל שבת אומרים 'וינוחו' בה', וביום אומרים 'בו', ובתפילת מנחה אומרים 'בם'. וביאר, שבמשך יום השבת אנו נעשים קרובים יותר ויותר להקב"ה, ונמצא שביום השבת אנו קרובים יותר להקב"ה מבלייל שבת, ובזמן תפילת מנחה אנו קרובים עוד יותר. ועפי"ז ביאר שינוי הנוסח, וז"ל שם, 'בליל שבת אומרים 'בה' ככלה בבית אביה, שעיקר השמחה בבית אביה, ובשחרית בשבת אומרים 'בו' ככלה בבית חמיה, שעיקר השמחה בבית החתן, ובמנחה אומרים 'בם' שאחר זה שניהם עיקר'.

ומשמע מדבריו, שקדושת יום השבת הוא יותר מקדושת ליל שבת. וכן מבואר חילוק זה מדברי הרי"צ פלאגי (יפה לב ח"ה קו"א סי' רסב), שכתב שיש ללבוש ביום שבת בגדים נאים משל ליל שבת, דכבוד יום עדיף. [אך כמדומה אין נוהגים כן]. וכן מבואר חילוק זה בכף החיים (או"ח סי' רס ס"ק ו), שהביא בשם האריז"ל, שנוהגים לטבול ביום השבת מלבד טבילת ערב שבת, אפילו אם לא נטמא בקרי, מפני שביום השבת יש יותר קדושה מבלייל שבת. וז"ל הכף החיים, 'אבל אף אם לא הוצרך לטבול לסביבה הנזכרת, צריך לטבול בבוקר ביום שבת, והוא כי כדמיון מה שביארנו לעיל, שצריך לטבול בכל ערב שבת להפריש מן החול לשבת, כן צריך עתה טבילה אחרת כי הפרש גדול יש בין קדושת ליל שבת לקדושת יום שבת, שהוא קדושה יתירה'.

אולם הרבה פוסקים מפקפקים בטבילה ביום השבת, אפילו למי שנטמא בקרי. הביה"ל (סי' שכז ד"ה אדם) הביא בשם הגר"א שאין להתיר טבילה בשבת אפילו לטומאת קרי. וז"ל הביה"ל, 'וסיים ע"ז הגר"א והעיקר כמו שביאר הב"י, ורצה לומר, דלפי הטעם שכתב התרומת הדשן, דבזמנינו כיון דנהגו להחמיר ברחיצה, מחזי כמתקן ע"י טבילה, שוב אין לחלק בין טומאת קרי לשאר טומאות, כיון דסוף סוף נטהר ע"י הטבילה מחזי כמתקן'. למעשה, המשנ"ב (ס"ק כד) הכריע, שכיון שכמה מגדולי הפוסקים מתירים לטבול בשבת, לכן אם נטמא בקרי בשבת אין להחמיר, ואפילו אם נטמא קודם השבת ולא טבל אין למחות. וז"ל שם, 'ומי שנוהג להקל אין למחות בידו, כי רוב האחרונים סותמין להקל בזה, ועכ"פ בנטמא בשבת וי"ט גופא נראה בודאי דאין להחמיר, וכן נתפשט המנהג להתיר, אך יזהר מאד שלא יבאו לידי סחיטה שהוא איסור גמור'.

ומהא שהביא הביה"ל בשם הגר"א שאין לטבול בהשבת, הובא גם במעשה רב (אות קכה), אבל מטעם אחר, כדי שלא יבא לידי סחיטה, וז"ל שם, 'טבילה בשבת, אם צריך לקרי מוטב לטבול במוצאי שבת ולא בשבת, כי אי אפשר להזהר שלא יבאו לידי סחיטה ויוצא שכרו בהפסידו'. אך מובא בארחות שבת (פכ"א הע' לב) בשם הגר"ש אויערבאך זצ"ל, שידוע שאפילו תלמידי הגר"א ובתוכם הגר"ח וולאזין נהגו לטבול בשבת.

דרף עא

מחלוקת הראשונים בדין 'הוא נותן אצבע בין שיניה'

גמרא:

הכא במאי עסקינן כגון שנדרה היא
וקיים לה איהו וקסבר ר' מאיר הוא
נותן אצבע בין שיניה

תמצית הסוגיא:

הגמ' מקשה על סיפא דמתני' (ע.), 'המדיר את אשתו שלא תטעום א' מכל הפירות יוציא ויתן כתובה', דמאי שנא מרישא שנותנים לו ל' יום, ומתרצת הגמ', דסיפא מיירי באופן שהאשה נדרה והבעל קיים נדרה. ומבואר בגמ', שהטעם שבכה"ג הדין הוא 'יוציא ויתן כתובה', הוא משום דס"ל לתנא דמתני', 'הוא נותן אצבע בין שיניה'.

הראשונים נחלקו בדין 'הוא נותן אצבע בין שיניה', מהו הנפקא מינה בזה לדינא. הר"ן פירש, שבכה"ג הבעל חייב לגרש אשתו. אולם הרמב"ם פסק, שאינו חייב לגרשה, אלא שאם רוצה יכול לגרשה וליתן כתובתה.

האחרונים הקשו על שיטת הרמב"ם, אם כן מאי קמ"ל מתני', וכי לא ידענו שהברירה ביד כל בעל להוציא אשתו לרצונו. וכתבו האחרונים כמה מהלכים ליישב שיטת הרמב"ם.

א. החלקת מחוקק תירץ, שהחידוש הוא, שבכה"ג חייב הבעל לשלם הכתובה, ואינו נפטר במה שטוען שאינו רוצה באשה נדרנית. ב. החזון איש תירץ, שעיקר החידוש הוא, שבכה"ג הבעל אינו יכול לטעון שאינו רוצה באשה נדרנית, כיון ש'הוא נתן אצבע בין שיניה', ונפק"מ בזה, שאם הוא מונע עונת אשתו מחמת טענה זו, חייב לגרשה וליתן כתובתה. ג. האבני מילואים ביאר שיטת הרמב"ם באופן אחר, שבאמת גם הוא מודה שכוונת התנא 'יוציא ויתן כתובה' היא שיש לו להבעל לגרש אשתו, אלא דס"ל להרמב"ם שאין כופין על זה בכפיה גמורה, אלא שמבקשים את הבעל לגרש אשתו.

תמצית מראי מקומות

א. גמ'

הגמ' מקשה על סיפא דמתני' (ע.), 'המדיר את אשתו שלא תטעום א' מכל הפירות יוציא ויתן כתובה', דמאי שנא מרישא שנותנים ל' יום, ומתרצת הגמ', דסיפא מיירי באופן שהאשה נדרה והבעל קיים נדרה.

ומבואר בגמ', שהטעם שבכה"ג הדין הוא 'יוציא ויתן כתובה', הוא משום דס"ל לתנא דמתני', 'הוא נותן אצבע בין שיניה'.

מחלוקת הראשונים

בדין 'הוא נותן אצבע בין שיניה'

ב. ר"ן לב. מדפי הרי"ף ד"ה והאי יוציא

כתב דבמשנה דתנן יוציא ויתן כתובה הוא בעל כרחו, כיון שהוא נתן אצבע בין שיניה.

ג. רמב"ם הל' אישות פ"ב הכ"ד

פסק, שאשה שנדרה, ובעלה לא הפר נדרה, אם רוצה הבעל לקיימה, הרשות בידו, ואם אינו רוצה באשה נדרנית, יוציא ויתן כתובה. [והובאו דבריו בר"ן].

נמצא, שנחלקו הר"ן והרמב"ם בדין 'הוא נותן אצבע בין שיניה', שהר"ן פירש שחייב הבעל לגרש אשתו, אולם הרמב"ם פירש שאינו חייב לגרשה, אלא שיכול לגרשה וליתן כתובתה.

דברי הרמב"ם צריכים ביאור

ד. חלקת מחוקק אהע"ז סי' עד ס"ק ח

הביא מחלוקת הר"ן והרמב"ם, והעיר על הרמב"ם, אם כן מאי קמ"ל, וכי לא ידענו שהברירה ביד כל בעל להוציא אשתו לרצונו.

כמה מהלכים

בביאור שיטת הרמב"ם

ה. חלקת מחוקק סי' עד ס"ק ח

ביאר, שעיקר החידוש הוא, שבכה"ג חייב בכתובה, ואינו נפטר במה שטוען שאינו רוצה באשה נדרנית.

ו. בית שמואל שם ס"ק ג

הביא דברי החלקת מחוקק, והקשה עליו, דלפי"ז אכתי צ"ע דברי ר' יהודה במתני', 'בישראל חודש א' יקיים וב' יוציא ויתן כתובה', דהלא גם בכהן אם רצונו לגרש אשתו, בודאי יכול לגרשה מיד ואינו צריך להמתין חודש. [ועיי"ש, שטרח ליישב הקושיא באופן אחר].

ז. חזון איש אהע"ז סי' קלה הערות לדף ע.

הביא דרכו של החלקת מחוקק בשיטת הרמב"ם, והקשה ע"ז כקושיית הבית שמואל ועוד כמה קושיות. וכתב ליישב דעת הרמב"ם באופן אחר, שעיקר החידוש

שכוונת התנא 'יוציא ויתן כתובה' היא שיש לו להבעל לגרש אשתו, אלא דס"ל להרמב"ם שאין כופין על זה בכפיה גמורה, אלא שמבקשים את הבעל לגרש אשתו.

ט. חי' הגר"ח על הש"ס ד"ה נדרי אשתו
כתב עוד מהלך נפלא בשיטת הרמב"ם, עיי"ש.

הוא, שבכה"ג הבעל אינו יכול לטעון שאינו רוצה באשה נדרנית, כיון ש'הוא נתן אצבע בין שיניה', ונפק"מ בזה, שאם הוא מונע עונת אשתו מחמת טענה זו, חייב לגרשה וליתן כתובתה.

ח. אבני מילואים שם ס"ק ה
כתב מהלך ג' בשיטת הרמב"ם, שבאמת גם הרמב"ם מודה

נשים. הלכות אישות פי"ג

ונתבאר שם בגמרא שמתיר ליתן אפילו אלא מטני הרגול אלא לומר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואני יודע מה אעשה לו והוא נותן לו וצא וטול מזה וכבר נזכר בדברי רבינו דין זה פי"ז מהלכות נדרים. ודע שדין משנתו בשלל הדירה אלא מנכסיו אבל אם הדירה אף משמשים יתר משנת יוציא ויתן כמובן כמו שיבאר פי"ד וכו"כ ה"שכ"א ז"ל וכו"כ דעת הרמב"ן ז"ל: **בדף המדיר את אשתו וכו'.** משנה המדיר את אשתו שלל מטעמו וכו' ונתבאר בגמרא לדעת שמואל ששם הדירה הוא ממתיקין לו ל' יום. ודע ש"מ שמהלך המדיר את אשתו מן וכן ר"ל שהוא אוסר הנאמן עליה אם מטעה קר אבל האוסר על אשתו ויאמר לה הריני אוסר עליך שלא מטעי קר אין נדבריו כלום וזה פשוט: **אפילו הדירה וכו'.** מפורש במוספספסא ויירושלמי: נדרה היא שלא תאכל וכו'. שם בגמרא (דף ע"א) מחלוקת תנאים ופסק רבינו כסמך משנה דמוקמינן לה בנדרה היא וקיים לה הוא וקמני יוציא ויתן כמובן והוא שצומו אינו רוצה בנאשה נדרנים כדליתא בגמרא:

פי"ג אכמה הכסות שהיא וכו'. משנה וגמרא פסק אע"פ (דף ס"ה):
ב בד"א באותן הימים וכו'. שם (מכובות ס"ד: ד' ק"ה) מהבאר בגמרא דלפין כל המקומות שנים ואמרו שם נבי מנעלים האין מנה במקום הרים קאי ודבר פשוט הוא. ומ"מ רבינו בפסוקים שלובשם כל אשה בעלת בית שצלושה המדינה הוא מפני שמדבר בנאשה עני כמו שיבאר למטה בסמוך:
ג ובכלל הכסות שהיא חייב וכו'. שם בגמרא (דף ע"א) מהבאר בגמרא דלפין כל המקומות שנים ואמרו שם נבי מנעלים האין מנה במקום הרים קאי ודבר פשוט הוא. ומ"מ רבינו בפסוקים שלובשם כל אשה בעלת בית שצלושה המדינה הוא מפני שמדבר בנאשה עני כמו שיבאר למטה בסמוך:
ג ובכלל הכסות שהיא חייב וכו'. שם בגמרא (דף ע"א) מהבאר בגמרא דלפין כל המקומות שנים ואמרו שם נבי מנעלים האין מנה במקום הרים קאי ודבר פשוט הוא. ומ"מ רבינו בפסוקים שלובשם כל אשה בעלת בית שצלושה המדינה הוא מפני שמדבר בנאשה עני כמו שיבאר למטה בסמוך:

פרק שלשה עשר

א כמה יבואו הכסות שהוא חייב ליתן לה. בגדים של נ' זוז משנה לשנה ממטבע אותן הימים שנמצאו הנ' ששה דירין ורביע דינר כסף. ונותנין לה חרשים בימות הגשמים ולובשת בלאותיהן בימות החמה. והשחקים והם מותר הכסות הרי הן שלה כדי שחכמה בהם בימי נדחה. ונותנין לה חגורה למתניה וכפה לראשה ומנעל ממועד למועד: **ב בד"א** באותן הימים ובארץ ישראל אבל בשאר זמנים ושאר המקומות אין הרמים עיקר. יש מקומות שיהיו שם הבגדים ביוקר הרבה או בזול הרבה. אלא העיקר שסומכין עליו שמחייבין אותו ליתן לה בגדים הראויים בימות הגשמים ובימות החמה בפחות שלובשת כל אשה בעלת בית שבאותה המדינה: **ג ובכלל הכסות שהוא חייב ליתן**

דחנה דקיום שאני עושה לפיך א"ל להפר היינו משום דס"ל דקוננות אין מפקיעים מידי שיעבוד ולא נריך כלל לעטמה דאלמנה וכו' אמרין הכי בפסק אע"פ היינו כר"י בן נורי דס"ל דהשתא לא מילי נדרה ולנדה הכי מיל ומש"ע ע"כ איתעריבין לאסוקי דקוננות כקדושת הגוף דמו ואלמנה לשיעבודיה דנעל כדליתא בקדושת דאע"פ דוק ותשכח. אבל למ"ק דלמיר אינו נריך להפר נקטין מילתא כפשטא דס"ל דקוננות אין מפקיעים מידי שיעבוד וכו' פרכין והתנן קום וכו' הכי פרכין למה מתימין דלא כמ"ק דהתם וכל הפך סוגיא לפיפוק מ"ק דהתם אמתמין איתמרלא אבל ליריד דק"ל כר"י בן נורי דקוננות מפקיעין מידי שיעבוד לא נריבין כלל בני היות ול"ק לן מידי משום דשיעבודא דידה הוא דאלמנה דל"ק ל"י יתורן נדרה בע"כ והואש אינו מילתא אלא כדליתא אבל שיעבודא דידה אמאי נריב לאלמנה הא כיפר או יוציא ויתן כמובן קמי שהאשה יוצאה לרונה ושלא לרונה וכן עלו דברי הרמב"ם ז"ל הוהו ע"כ:
בד נדרה היא שלא תאכל או ככל מיני הפירות וכו'. כמב הר"ן הא יוציא דתמן משמע ל' יוציא בע"כ אפילו רצה לקיימה מטעמה דמיסא הוא דסיי לה אלא שראיתי להרמב"ם שכתב בפ"ג מה"א נדרה היא שלא תאכל וכו' אם רצה שמשכח וכו' ודקדק כן מדלמירין (מכובות ע"א). בני האשה שדירה בטור ואם אמר אי אפסי בנאשה נדרנים יוציא ויתן כמובן וכבר נזכרו דלפני דוקא אלא הי"ק ואם הפך יוציא ויתן כמובן ע"כ:
האשה

לה כלי בית ומדור שיושבת בו. ומה הן כלי בית מטה מוצעת ומפץ או מחצלת לישב עליה. וכלי אכילה ושתיה כגון קדרה וקערה וכוס ובקבוק וכיוצא בהן. והמדור שישוכר לה בית של ד' אמות על ד' אמות ותהיה רחבה חוצה לה כדי להשתמש בה. ויהיה לו בית הכסא חוץ ממנו: **ד** וכן מחייבין אותו ליתן לה תכשיטים כגון בגדי צבעונין להקפף על ראשה ופדחתה ופוך ושרק וכיוצא בה כדי שלא תתנגנה עליו: **ה** בד"א בעני שבישראל אבל בעשירי הכל לפי עשרו. ואפילו היה ראוי לקנות לה כלי משי ורקמה וכלי זהב כופין אותו ונותן. וכן המדור לפי עשרו והתכשיט וכלי הבית הכל לפי עשרו. ואם קצרה ידו ליתן לה אפילו כעני שבישראל כופין אותו להוציא ותהיה הכתובה עליו חוב עד שיעשיר: **ו** ולא האשה בלבד אלא בניו ובנותיו הקטנים בני שש או פחות חייב ליתן להם כסות המספקת להם וכלי תשמיש ומדור לשכון בו. ואינו נותן להם לפי עשרו אלא כפי צרכן בלבד. זה הכלל כל מי שיש לו עליו מוונות בין בחייו בין אחר מותו יש לו כסות וכלי בית ומדור. וכל שב"ד מוכרין למוונותיו כך מוכרין לכסותו וכלי ביתו ומדורו: **ז** האשה ישאלך בעלה ופסקו לה ב"ד מוונותיו וכסות וכלי בית ושכר מדור אין פוסקין לה תכשיט שהרי אין לה בעל שתתקשט לו. אבל מי שנשתמה בעלה או שנתחרש פוסקין לה תכשיט. ודין הבעל עם אשתו במענת הכסות והכלים ושכר המדור כדנים במענת המוונות אם אמר הוא נתתי והיא אומרת לא נתת דין אחד לכל: **ח** המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין. בעניות ונ' שנה אחת יקיים יתר על כן או יתיר את נדרו או יוציא ויתן כתובה. ובעשירות ל' יום יקיים יתר על כן יתיר את

א שם ב' טור אה"ע ס"ב ע"ג פ"ג ג' ג' טור ס"ב ע"ג פ"ג פ"א ד' טור ס"ב ע"ג ע"ג: נדרו

משנה למלך

לא אחיה נדר דרבנן ועקר שיעבוד עונה דלמירא ולא נענין עעמא דאלמנה רבנן לשיעבודא דידה כי היכי דמקיים עלי. ולדעתו מירוק זה אין בו משעל ולא יגדה מודר לקטימנו דהי דהי משמע מטוביה

מגדל עז

בד המדיר את אשתו שלא תטעם עד סוף הפרק. פסק המדיר (דף ע"א):
פי"ג אכמה הכסות שהיא חייב וכו' עד בית הכסא שהוא חון ממנו. הכל מפורש סוף פרק אע"פ (דף ס"ה): **ד** וכן מחייבין וכו' עד שלא תתנגנה עליו. פרק מילת האשה (דף ס"ו): **ה** בד"א בעני שבישראל אוכל וכלי זהב כופין אותו. ס"ט אע"פ (דף ס"ה): **ו** כן המדיר עד שיעשיר. פרק מילת האשה: **ז** וכלי זהב כופין אותו. ס"ט אע"פ (דף ס"ה): **ח** המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין. בעניות ונ' שנה אחת יקיים יתר על כן או יתיר את נדרו או יוציא ויתן כתובה. ובעשירות ל' יום יקיים יתר על כן יתיר את

לחם משנה

רבינו בפסק י"ד אמר לה תשמישי אסור עליך או שנשבע וכו' שאינו חל מפני שהוא משועבד הא קוננות מפקיעין מידי שיעבוד ואע"פ שאינו אומר לדבר בלשון קיום דליל כתר טעמא

הנהגות מיימוניות

א [ח] עין ס"י י"ח ספר משפטים ע"כ: **ה** [ג] המדיר את אשתו שמואל ורלא כרבה בר בר חנה א"ר עשר שנים ורלא כאבתי דאמר רגל רבם הולקים בפי' המשנה שאומר בעניות שלא נתן קצובה:

וכן
הואמר

עו בית שמואל

אבן העזר עד

הלכות בתובות

חלקת מחוקק

נמדי שלא חלק לבית אבן דממתין ל' יום, אין ענין לנאן, דשם כיון דלא אפשר לה שלא חלק לבית אבן הוא כאלו (נדרה) [הדירה] מתממש לנד או מהנאנו לנד, אבל לא אמרינן דממתין שני שיעוריס. ואם הדינה הגאס משמטין עלי אס מקקשטון ולא פירש איהו זמן, הו' כאלו פירש כל ימי (מיו) [*היה], וכן משמע בז"י

אבל אם (נדרה) [הדירה] מקישוט ומלאו נמשמש הו' כאלו (נדרה) [הדירה] מתממש לנד. לפ"ז איירי כאן בעניות כשפורט שנה אחת, מש"ה יקיים. ומ"ש יומר מכאן וכו', היינו שפרט יומר משנה או נדר קסם [דכו] כאלו פרט יומר משנה, וזו לא מתחין אלא כשעור משמש שגדל: סעף ב' (ד) ג נדרה היא שלא תתקשט. עין ביו"ד סימן ל"ד [סעיף גיט] [דלכו"ע] העבל יכול להפיר או משום נדר עיני נפש או משום דברים שבני לבניה, א"כ כשלא היפר אמרינן מיסני סני אותה

יתיר נדרו או יוציא ויתן כתובה ובעשירות שלשים יום יקיים יתיר מכן יתיר את נדרו או יוציא ויתן כתובה. ב' ח' נדרה היא שלא תתקשט או ציונים ומקורות ג טור.

לזה זמן שלשים יום וכמו שנבאר פ"ג [שם]. וכן משמע בסמוך סעף מאישות הכ"ד כל שנדרה היא הכרירה בידו, אם אומר לא איכפת לי בנה וכו"כ הטור בשמו לעיל בסיומן ע"ב. והר"ן [כתובות ל"ב ע"א מרפי הר"ן] חלק ע"ז. ועין מזה ביו"ד סימן ל"ה [סעיף ג]. ואין להקשות דהא בכל אשה הכרירה נדי העבל, "ואכתי לא ידעו שהאיש מוציא לרצונו. י"ל דקמ"ל דאינה יוצאת בלא כחונה ואינו יכול לומר אי אפשרי נדרתי, דהא בידו להפיר. וכו"כ הרמב"ם סוף פ"ג מהלכות אישות:

המדיר [שם] דף ע' ע"א [ע"א] נד"ה הכא נמי כיון דמשועבד לה, לא תבנו ק, וכמו שם דלשמואל דלמר אפילו נכנסו ימחין שמה ימלא פתח נדרו לא הוה ליה למימר ימר מוכן יוציא ויתן כתובה, אלא לאחר שלשים מהנה ומיאסר לבית הלל שנת אחת, עכ"ל. ועין נדברי הרמב"ם פ"ג מהלכות אישות דין י"ג ודין י"ג נמדיר אשמו שלא חלק לבית אביה שיש (לה) [לו] זמן מודש אחד כשהן בעיר אחת או רגל אחד כשהן בעיר אחרת, שאין נומנין (לה) [לו] זמן יומר לומר שאח"כ (מהנה) [לה] [ולו] ומיאסר, כמ"ס דין י"ג המדיר נדרו שלא חלק לבית האבל או לבית המשמה או ימיר נדרו או יוציא ויתן כתובה, וכמו שפירש המגד משנה [בה"י] ח"ג, ר"ל חוץ זמן שלשים יום הדועד למעלה פ"ג [הכ"ג] שממתינין לבעל, עכ"ל. ויש לדחות דגם נמדיר שלא חלק לבית אביה נומנין (לה) [לו] זמן כל החודש השני, ומ"ש הרמב"ם בפרק הנ"ל דין ח' המדיר את אשמו שלא מתקשט וכו' בעניות שנה אחת יקיים ימר על כן ימיר נדרו, אפשר לומר דכוננו שלאחר שנה נומנין לו עד זמן שלשים יום להחמת הנדר, וכמו שפירש המגד משנה דין שלא חלק לבית האבל, דהרמב"ם לא מפרש דהלא נמשמש רק כקסם הנאה מנכסיו שיש

לזה זמן שלשים יום וכמו שנבאר פ"ג [שם]. וכן משמע בסמוך סעף מאישות הכ"ד כל שנדרה היא הכרירה בידו, אם אומר לא איכפת לי בנה וכו"כ הטור בשמו לעיל בסיומן ע"ב. והר"ן [כתובות ל"ב ע"א מרפי הר"ן] חלק ע"ז. ועין מזה ביו"ד סימן ל"ה [סעיף ג]. ואין להקשות דהא בכל אשה הכרירה נדי העבל, "ואכתי לא ידעו שהאיש מוציא לרצונו. י"ל דקמ"ל דאינה יוצאת בלא כחונה ואינו יכול לומר אי אפשרי נדרתי, דהא בידו להפיר. וכו"כ הרמב"ם סוף פ"ג מהלכות אישות:

לזה זמן שלשים יום וכמו שנבאר פ"ג [שם]. וכן משמע בסמוך סעף מאישות הכ"ד כל שנדרה היא הכרירה בידו, אם אומר לא איכפת לי בנה וכו"כ הטור בשמו לעיל בסיומן ע"ב. והר"ן [כתובות ל"ב ע"א מרפי הר"ן] חלק ע"ז. ועין מזה ביו"ד סימן ל"ה [סעיף ג]. ואין להקשות דהא בכל אשה הכרירה נדי העבל, "ואכתי לא ידעו שהאיש מוציא לרצונו. י"ל דקמ"ל דאינה יוצאת בלא כחונה ואינו יכול לומר אי אפשרי נדרתי, דהא בידו להפיר. וכו"כ הרמב"ם סוף פ"ג מהלכות אישות:

טורי זהב

איחא בגמ' שם [כתובות] דף ע"א ע"א [ע"א], האשה שנדרה בניור ושמע בעלה ולא הפר לה, ר' מאיר ור' יהודה אומרים היא נחנה אצבע בין שניה, לפיכך אם רצה הבעל להפיר יפר ואם אמר אי אפשרי באשה

הגולה

רש"י שם [ד"ה אבל] דאינה יכולה לנוד אלא כלל ואפילו עד שמיאסר ע"י קישוט.

ראש פינה - חלקת השדה

לא הוה ליה למימר יתר מכן כו'. ר"ל במתניתין דרנתי בהדירה מהנאה מתחין שלשים יום יתר מכן יוציא, ומקשה בגמרא [ע' ע"א] וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה, והקשו בתוס' לוקמיה דתלאו למזונות בתמיש, ותידעו דא"כ לשמואל היה צריך להמתין שני זמנים, ועיין בדברי הרמב"ם פ"ג כו'. ר"ל דמתחילה כתב במדרה שלא חלק לבית אביה דימתין חודש או רגל ואח"כ יוציא, ואח"כ כתב בשאל חלק לבית אבל דיוציא, ומשמע מיד, וכתב הרב המגיד על דין השני דע"כ מיירי בחלאו כמזונות דאי לאו הכי אינו יכול לאסור, וא"כ קשה למה יוציא מיד, חלק ותיאסר שלשים יום [כצ"ל גם כאן בח"מ], ומ"ש הנהה ותיאסר הוא ט"ס, רק צ"ל חלק, וכתב דבאמת כן הוא ומ"ש יוציא היינו לאור ל' יום, ומדלא כתב כן בדין הקדום דג"כ ע"כ מיירי בחלאו כמזונות דאל"כ אינו יכול להדירה וא"כ ימתין ג"כ אחר החודש ל' יום, אלא ע"כ דברישא כיון דכבר המתין זמן אחד והיינו חודש או רגל א"כ להמתין עוד, רק כסיפא כיון שלהדבר עצמו שהדירה היינו שלא חלק לבית אבל אין זמן כלל, ימתין עכ"ל ל' יום ממזונות, ומוכח מזה דאין נותנים שני זמנים. דגם במדיר שלא חלק לבית אביה כו', והרב המגיד כתב כסיפא וה"ה ברישא. דהרמב"ם לא מפרש כו'. כתב זה לתורן למה כתב המגיד ל' יום ולא כתב ד' ימים, משום דהרמב"ם מפרש דתלאו בהנאת מזונות דבזה שיעורו ל' יום. וכן משמע בסמוך סעף ד'. ר"ל מדכתב שם כסיפא בהדירה הוא שלא חלק לבית אביה ותלאו בתמיש ימתין ד' ימים, הוא ודאי חודש אחד צריכה להמתין לשיטת הח"מ, עיין לקמן סקט"ו, ואפ"ה כתב דצריכה להמתין גם ד' ימים: סקט"ו. והר"ן נחלק כו'. ובלשון השו"ע אין הכרח, די"ל מ"ש יוציא היינו אם רוצה. וכו"כ הח"מ לקמן סקט"ו דהשו"ע דעתו כדעת הרמב"ם. ועיין ב"ש סקט"ו. ועיין בבאה"ג כאן [אות ד] טעם דסעף זה, ובכ"ש סק"ג:

נלוין מהרש"א

סעף ב'. נדרה היא שלא תתקשט. עיין נח"מ לקמן סימן ע"ו סקט"ג סוף הדיבור:

סעף ב'. נדרה היא שלא תתקשט. עיין נח"מ לקמן סימן ע"ו סקט"ג סוף הדיבור: סעף ב'. נדרה היא שלא תתקשט. עיין נח"מ לקמן סימן ע"ו סקט"ג סוף הדיבור: סעף ב'. נדרה היא שלא תתקשט. עיין נח"מ לקמן סימן ע"ו סקט"ג סוף הדיבור: סעף ב'. נדרה היא שלא תתקשט. עיין נח"מ לקמן סימן ע"ו סקט"ג סוף הדיבור:

סעף ב' [*] [דברי המגיה: נדרה היא כו'. כתב ב"ש (בסק"ד) [בסק"ג], והט"ו כתב דהרמב"ם ס"ל דהיא נחנה אצבע בין שניה, ואינו נראה, דא"כ למה יתן לה הכתובה, עכ"ל. ולי נראה דברוי הט"ו נכונים, דהכי

סעף ב' ד. שם נבאר [ומתובט ע"א ע"ב], וכדמפרש טעמא שם דהיא נדרה היא ושמתיק לה סנהה מדלשתוק מיסני הוא דסני לי, וכמו שפירש

ראש פינה - עקבי הבית

שמביא ראייה מדברי המגיד כו'. דברים אלו ממוסר, דלדעת הח"מ הביא מדברי המגיד דל"כ כ' זמנים, היינו משלל חלק לבית אביה וכמו שכתבתי פירושו נח"מ, רק כתב אח"כ ויש לדחות דגם כשלא חלק לבית אביה לרין ב' זמנים. ואולי כיון למ"ש הח"מ בסוף שפירש המגיד משנה כו'. אך גם זה אינו, דהח"מ רוצה להוכיח לכאורה מהרמב"ם דנדי שלא תתקשט משמע דלא ממתינין ד' זמנים, וכמו על זה דלפטר לומר דכוננו לנ' זמנים וכמ"ס המגיד משנה גבי שלא חלק לבית אביו ועיין מה שכתבתי בפירוט נח"מ. מראה כי כיוס (ברנ"ו) ו"ע. וכן משמע בב"י וב"כ בט"ו כו'. ולרד"י משמע כן בפירוש פשטא דמתניתין [ע' ע"א] בעניות שלא נתן קיצצה כו', והיינו שהדירה קסם וכפירשי שם [ד"ה בעניין], ואקמר שם בגמ' [ע"א ע"ב] כמה קיצצה, א"כ ע"כ נכנסת הו' כפירש יומר משנה, ומיירי בקישוט, וע"כ דתלאו נמשמש וכי"ל, דל"כ אינו יכול לאסור, ויציא היינו לאחר ז'. והא דאמר שמואל אפילו בסתם ימתין כו'. דמשמע בכל אחר שיעור שלו, היינו בניור מהנאה או מתמיש כו'. דבזה אף שפירש כל ימי מהי נמי צריך להמתין ז' ימים שמה ימלא פתח, ולכן גם נכנסת אף דהו' כמפרש הו' ג"כ הכי. אבל כשהדירה מקשוט ותלאו נמשמש, כיון דחלו פירש כל ימי מהי לא היה צריך להמתין שנה רק ז' ימים, ואף דלפטר לה להיות שנה בלא קישוט מ"מ נערה בתום, לפיכך סני ב' ימים כנו דמתין נמשמש, וכיון דלא מלא פתח מהיכא מימי נאמר דמלא אח"כ, וא"כ גם נכנסת דהו' כמפרש נמי הו' הכי, כן נראה לפע"ד החילוק בזה, ובהפלאה [סק"ב] חלק בענין אחר, דבקישוט ותלאו נמשמש אין נומנין שיעור קישוט, דכיון שהגדר [הוא] המשמש והנאלי הוא הקישוט, וקי"ל נוד"ד סימן רכ"ח סעף י"ז אין מתחין הגדר עד שחול, א"כ כל השנה לא יוכל להחיר לו דהא עדיין לא חל הגדר ולכן אין נומנין לו זמן ארוך יותר מדאי מה שאינו יכול כחופו הזמן להמיר לו, ע"כ דהו' כוננו, וז"ל דמ"מ כפירש שנה דודאי נומנין לו כל השנה אף דלא יוכל להמיר לו, מ"מ כיון דפירש והיא יכולה להיות שנה בלא קישוט ממתינין, משא"כ בלא פירש או פירש יומר דלא אין נומנין זמן רק משום שמה ימיר לו, וכיון שאינו יכול להמיר אין נומנין, והנע"ד כמחמי, והמעין יכתי: סק"ג. מיסני סני אותה כו'. אבל כל הדירה הוא, לא אמרינן מתמת ששנה אותה הדירה, רק לפי שכעס או עליה ואח"כ

די אפרים

שם. והא דאמר שמואל כו', ג"כ, ר"ל דלכאורה י"ל דמה דלמר *אפילו נכנסו ימתין דכ"ש שמתין השיעור של הגדר, א"כ הוא הדין אם הגדר על קישוט *א"כ שמהלוא נמשמש נדל... וכו'... ובסומו, ימתין שיעור הקישוט, וכמ"ס נח"מ (סק"ה) וכו'... לזה אמר דשמואל לא קאי רק בענין שנדר מהנאה או תמיש לנד, ר"ל מדבר זה בעלמא, שאם אפילו נכנסו ימתין שיעור ותלאו נמשמש, הך קסם דקישוט הו' כפירש יומר מהשיעור, וכיון שמהלוא נמשמש והקישוט הוא דבר שאי אפשר לה לקיימה, הו' כאלו (נדרה) [הדירה] מתממש לנד וימתין שיעור נמשמש, והוא הדין בהדירה מקשוט נכנסת ותלאו נמשמש מדר מהנאה לנד: שם. או מתמיש לנד אפילו כו' הנאה אבל לא כו'. כ"ל: ח"מ סק"ו. לומר שאח"כ חלק והיאסר כו'. כן צ"ל:

מתי"ז
מנא דנ
תוב
היפוס
מתי"ז

מתי"ז
היפוס

מתי"ז
היפוס

מתי"ז
היפוס

מתי"ז
היפוס

מתי"ז
היפוס

מתי"ז
היפוס

סוגיית הדרף

חלקת מחוקק

אבן העזר

עך הלכות כתובות

בית שמואל

עז

והייב לגרשה מיד, ונאסרו להחזיק עמה ולעולם לא תהיה לה חלקה בהון ובארץ, וכל מה שיהיה לה חלקה בו יחזק אחרים. וכן נראה שמה שכתבנו שיש לה חלקה בהון ובארץ, וכל מה שיהיה לה חלקה בו יחזק אחרים, הוא שיש לה חלקה בהון ובארץ, וכל מה שיהיה לה חלקה בו יחזק אחרים.

סעיף ג' טו אסר הבעל כלי שבניו. נגמרה כתובת דף ע"ב ע"א אמרו, המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאל וכו', וכן היא שגרה שלא תשאל ולא תשאל וכו' וכו' מלא שלא כתובה. וכתבו המוס' (ד"ה המדיר)

שארמה קונם תשמישך עלי אם אתקשט ושמוע ולא היפר לה היוציא ויתן כתובה. (ועיין עוד מילוקי דינים אלו בורה דעה סימן רל"ה.)

ג אסר האסר הבעל כלי שבניו עליו או כליו ציונים ומקורות ד' סעיף ג' ה' טו.

בדרישה סימן ע"ב אות י"ג [ד"ה דכתב הרמב"ם סוף פרק (י"ג) "ויב מאישות] כשגרה מפירות וקיים לה, הגרשה נידו לומר אי אפשר לי בגשה מדרימ ויוליא ויתן הכמוזה או משג עמו וזהה אסורה בפירות, היינו דוקא בשלא

תלאתו בתשמיש [ד"ה] לא אמרינן מיסני קני, בזה כתב הרמב"ם שהג"ל, אבל כשחלאתו בתשמיש ק"ל [ה'הרמב"ם ג"כ [ד"ה] מיסני קני ותלאתו מיד בעל כרחו. ואינו נראה לי, דא"כ לא היה הרמב"ם שחוק [מ]לכתוב הדין מה שכתבנו ש"ס מיסני קני. גם הר"ן [בכתובות ל"ב ע"א מדפי הר"ן] כתב להדיא דאמרינן מיסני קני אפילו לא תלאתו בתשמיש, וכו"כ בט"ו שם [ד"ה] מיסני קני, והר"ן [שם סק"ג] כתב דעמם הפרישה. ומו"ש הרמב"ם א"ס מדרימ מן הפירות הגרשה נידו וכו', לפ"י מה דמי בתמתינן [שם ע' ע"א] ויוליא ויתן (הכמוזה היינו א"ס רענו לגרש, קשה מה קמ"ל אטו לא ידעין דא"כ יוכל לגרש את אשתו בעל כרחו. ומ"מ [ה'ה] מירן דקמ"ל דמיב לימן לה הכמוזה, אע"ג דמדרימ היא מ"מ מיב לימן הכמוזה כיון דהוא לא היפר לה. ותימה איך תמרן פלוגתא [ד"ה] רבי יהודה שאמר [שם] בשרתל יום אחד וקיים וכו', אטו א"ס רענו לגרש אותה מיד אינו יכול לגרשה. ואפשר לתרן אליכא דהרמב"ם דקמ"ל [ד"ה] אפילו ביווג ראשון ליכא חיוב. אלא אכמי ג"ע מה הקשה [שם ע"א ע"ב] ותקשט ומלאך לית שמיא וכו', מה ראינו מפלוגתא [ד"ה] וצ"ל שמיא וצ"ל דפליגי א"ס הוא (מדרימ) [ד"ה] אלא אכמי ג"ע מה הקשה [שם ע"א ע"ב] ותקשט ומלאך לית לגרשה מיד. והע"ז [ד"ה] רבי ר'ה סק"ח] כתב דהרמב"ם (ד"ס) ק"ל [ד"ה] ויהי אשה נמנה אצבע בין שיניה. ואין נראה, דא"כ למה יתן לה הכמוזה? ה' יוציא. היינו מיד, משום דמדרימ קמא. וא"ס עניה מדרימ על קישוט שנה אחת דיכולה לטבול [שעמם הרמב"ם [פ"ג] מאישות ה"ח] ותלאתו

ע"י ב"ח

ב"ח

ע"י ב"ח

ע"י ב"ח

כאן צ"ע מהו המדיר וכו' וכו'

ב"ח

ע"י ב"ח

נחלת צב

סעיף ב' ה' ולא הפר לה יוציא ויתן כתובה. דכשלא נהנה אשה, כשרה מירמח רחם עילואי והשתא מומיב דעמיא, על כן וקיים ו' ימים, אבל כשגרה היא ותקן לה כשרה מיסנה הוא דקני [ל"ה]. ש"ס [כתובות ע"א ע"ב]. סעיף ג' ה' אסר הבעל כו'. פירוט, שלא תלה בתשמיש, ולא

טורי והב

נדרנית תצא בלא כתובה, ר' יוסי ור' אלעזר אומרים הוא נתן אצבע בין שיניה, לפיכך אם רצה להפר יפר ואם אמר אי אפשר באשה נדרנית ויציא ויתן כתובה. וכתב הר"ן [שם ל"ב ע"א מדפי הר"ן] הביאו ב"י [סימן ע"ב] דפירשו הפוסקים אם אמר אי אפשר באשה נדרנית ומשו"ה לא היפר יוציא ויתן כתובה, רק דהרמב"ם לא פירש כן ומשו"ה ס"ל דאין כופין אותו לגרשה, ע"ש. ולפ"י נוכח לומר דהט"ז ס"ל דגם הרמב"ם ס"ל כפירוש הר"ן [ד"ה] משום דאמר אי אפשר באשה נדרנית משו"ה לא היפר לה. והא דס"ל להרמב"ם דאין כופין אותו להוציא משום דס"ל כנא דדיא ויתן אצבע בין שיניה, ואעפ"כ ס"ל דיתן לה כתובה, אלפי הפירוש הנזכר לא איתא בגמרא רק ב' חלוקות, אם רצה להפר יפר, ואם אמר אי אפשר באשה נדרנית ומשו"ה אינו מיפר לה לר' מאיר ור' יהודה צנא בלא כתובה, אבל חלוקה שלישית דאם אמר אפשר בה לא נזכרה בגמרא, ובודאי לר' מאיר ור' יהודה דס"ל היא נתנה אצבע בין שיניה תשב תחתיו ולא תאכל מאותו המין כי הוא לא חייב מידי, אבל לר' יוסי ולר' אלעזר דס"ל הוא נתן אצבע בין שיניה נוכח לומר דדוקא באם אמר

הש"ס

ב"ח

ע"י ב"ח

ע"י ב"ח

ע"י ב"ח

בא הגולה

סעיף ג' ה' טור, מממלא דרכ כהנא ובריתא שם [כתובות] דף ע"ב ע"א, וכמו שפירשו המוס' שם [ד"ה המדיר].

ראש פינה - עקבי הבית

על כרחו להיפאה מיד, אלא ודאי הרמב"ם אינו סובר כן. גם הר"ן כו' אפילו לא חלאתו כו'. והיינו דלא כהרש"ה דמתקן בין תלאתו או לא. אלא הר"ן חולק עם הרמב"ם להדיא, הביאו ב"י נקמן ע"ג. גם הדרישה הביאו שם [אות י"ג] ע"ש, רק שכתב שגרינו אינו נראה לו. ומ"ש הרמב"ם כו'. וזו מילתא בלתי נכסה. פלוגתא רבי יהודה שאמר כו'. על מה שאמר ה"ק בתמתינן שלא תמטע אחד מפירות יוליא כו' פליג רבי יהודה ואמר יום אחד וקיים. ועיין בספר אבני מילואים (סק"ה) [סק"ח] הביא בשם השעמ"ק [שם ע"א ע"ב] ד"ה לפיכך [למקן ולא נכסיעו. ע"ש]. אפילו ביווג ראשון כו'. עיין לקמן סימן ק"ט [סעיף ג'] דכיווג ראשון אסור לגרש, ועל זה כתב דכאן מורה. ובספר בית יעקב טמה בזה דהא כאן היא מנקשת הגו וזו נלמ"ה אין חיוב וכמו שכתב הרמב"ם בסמן ק"ט [שם] ע"כ. ולמאור דכרו נכוס, אך י"ל דסובר לאשר כתבתי בצלוחי לקמן שם מ"מ ק"כ דמשמע מדברי הגאונים [גיטין ס"י קס"ה] דלף שהיא מתחלת לקחת גט, מ"מ א"ס יתיר היתה מתחלת לזרז עמו רק מתחת שרואה שהוא שונה אותה מוכרתם לזכות מורה. גם זה ככלל אסור. ע"ש. א"כ יתחל כאן. ודוק, מה הקשה כו'. על מה דחללו לקישוט בתשמיש יוליא מיד סיף דתקשט כו' ולמה צריך להיפאה מיד, ע"ש בפריש"י [ד"ה] ותקשט, והרמב"ם דהפירוש הוא א"ס אינו רוצה בנדרנית מלא מקשה. דפליגי א"ס הוא הדירה אבל. כ"ל. והט"ז כו'. כו"ד שם כתב כו'. ולכן הגרשה נידו משום דהיא נמנה אצבע: סק"ה. משום דגריה חסם כו'. לא

גליון מהרש"א

כ"ש סק"ה. כי מה שיכולה לטבול. עיין סימן פ"ב סוף סק"ה:

איכי וקיים לה איכה, והיינו שאסרה פירות וכמשי"ח חר שם ד"ה שגדרה, אי"ל לאוקמה שאסרה כל זמן שהיא תחתיו, אלא אפי' אסרה כחם, כיון שהיה מונע בשביל זה השמיש.

י"ד סי' רל"ה ש"ך ס"ק י"ג דעטס זה לא שייך כ"א כשתלחה נדרה בתשמיש, ר"ל דהשמיש הוא דבר שאפשר לה לעמוד ז' ימים, ואם אסרה השמיש אם תאכל פירות, היה מקום לומר שתאכל ותאסר וימחין ז' ימים אולי תמלא פתח לגדרה, ולזה נריך עטס מסנה סני לה שכופין אותה להוליא מיד, ולעטס זה אם אמרה קודם השמיש על ז' ימים אם אוכל פירות אין כופין אותה ולא שייך כחן מסנה סני כיון דהכיחור יבנה בהכרח ובדלמור ר"י בנתנה קצבה אי"ל להוליא, בין כשתלחה בתשמיש כדמוקי לה לר"ה ובין כשתאסרה קישוע כדמוקי לה לרשב"א, [ובתרי ע"א ח' ד"ה שגדרה, משמע דהא דלמור מסנה סני לה היינו שלא תבקש פתח לגדרה כיון שהיה חובטת גמ, ולא שייך בנתנה קצבה] אבל כשתאסרה פירות או קישוע ויליא מיד משום דאינה יכולה לסבול אף יום אחד והלכך אף אם פירשה יום אחד ויליא, והכי דלא תלחה בתשמיש אין דין יוליא אלא כשתאסרה בגדרה תחתיו, והגרע"א בגליון הקשה על הש"ך מהא דכתב הר"ן שאם נדרה איכי לאסור עליה תחתיו וקיים לה ויליא מיד וא"ל להמתין ל' יום משום סברה מייסנה סני לה, ולהאמור לא בא הש"ך כחן לתקן בין השמיש לשאר דברים.

ובגמ' אמרין לרשב"א דלמור דמודה ר"י דמיפר משום בניו לבינה ניהא, ולכאורח עדין קשה בשלה נתן קצבה נמחין בעניות כדין ובעשירות כדין וע"י משום מייסנה סני לה, והא דפריך בגמ' ותקשט ותאסר שנה אחת, היא קשיא גם לרשב"א תמחין זמן עניות ועשירות ואכולהו משני משום דסברה מייסנה סני לה, ונפ"ז לא הו"ל להגרע"א להוכיח מדברי הר"ן דברי זה מבוחר בגמ' לרשב"א דלא איירי בתלחה בתשמיש ומימי אמרין מייסנה סני לה, אמנ"ס למשי"כ לעיל דמודה שמואל דקישוע חמיר עפי ואין ממחנין ל' בלא נתן קצבה אין ראי' מגמ' דבבא דרשב"א אי"ל לעטס מייסנה סני לה, ולהאמור דזו עונה בגרע"א שכתב דברי הר"ן.

ודאמאן עליה נראה להוכיח דזו דעה הרה ע"א ח' ד"ה שגדרה, דבקשו לפרשיי דפי' דכונה בגמ' דבגדרה איכי וקיים לה מודה שמואל דאין להמתין שנה אחת, דאם איחיה דכבר ידעו בגמ' סברה זו מאי פריך בשלהי הסוגיא ותקשט ותאסר, ואם איחיה דהא דפריך ותקשט ותאסר קאי כל אהא דרשב"א ח"כ שפיר י"ל דקאי גם אהא דרי יהודה ובאמת כל הסוגיא הוא משום מייסנה סני לה, ונערה לה בגמ' עד סוף הסוגיא, ומפרש עטמא דכל הסוגיא דלמרינן בגדרה איכי ויליא לאלתה, ומוכח דדעה חר דבבא דרשב"א אי"ל עטס מייסנה סני לה, ומימי י"ל לפרשיי דעטס מייסנה סני לה קאי גם על גדר פירות לר"י, אף דלא קאי אהא דרשב"א. (ע"ז סי' ל"ה סק"ו).

האשה שנפל

(א) יבמות ל"ט ח' חוד"ה אשה, תקינו לה רבנן משני כו, ולא מני' לשנויי דאם מכר היבם את נכסיו המה אינה יכולה לגבות מבני חרי דשני כמשי"כ חר כתובות פ"א ח' דהכל קושיתם לאחר שהקנו חכמים שאם עבר ומכר מכרו בעל כדמסקינן כתובות פ"ב ח', וא"כ היו להו לעולם נכסיו המה בניית ומה מריח כמה שאינה יכולה לגבות מנכסיו בל"ה יכול להגבות חובו מאיזה שדה שירצה, ומשי"כ שאם מכר הראשון גובה משני שלא היה קלה בעיניו להוליא נראה דר"ל דאינה יכולה לגבות מלקוחות כדין אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בניית, ולא השינוי כשני כתובות דחייב של הראשון חוזר ג"כ על השני וא"כ כיון דחייב השני פקע חייב הראשון ומיכה נראה דאי ליכא בניית ודהי גבית ממשועבדים דרשב"א.

(ב) כתובות פ"א ח' חוד"ה הרה, לא תקינו לה רבנן משני, ר"ל משום טורה לגבות ממשועבדים לא תקינו לגבות

בעניות ובשביל זה לא אמרין ויליא, ואם איסור הקישוע מרובה משיעור זה מודה ר"י דויליא, אלא דגריי קישוע דנעולם נמי אינו לא ע"ג ולא דברים שציו לבינה לר"ה, הולכנו לאוקמי באסרה נכסיו או השמיש אם תקשט, ואם איחיה דאף בגדרה איכי וקיים לה לריכה להמתין שנה אחת אחר קישוע היה התנא קובע דברי ר"י בקשטה ובמחיה שנה אחת ולא מלאה פתח, דאם היה ל' לקישוע קצבה לא היה לה הזכות להקשט ולא אמרין ל' להוליא בשביל שקשטה, אבל אם לא היה נ"י לאיסור קישוע קצבה אז היה רשאה לקשט ואחר שנה אחת כופין אותה להוליא, ומדוקק התנא סתמה דלר"י באין לו קצבה ויליא לאלתר ויתן כתובה שמעינן דכיון דגדרה איכי וקיים לה סברה מייסנה סנה לה וא"ל להמתין ואין לן למחלי סברה זו לר"י, וכיון שכן מוקמינן מתר' ללקמן ג"כ בבבא.

ע"א ב' חוד"ה כגון, דתלמיכו באיסור פירות כו, ר"ל כל זמן שהיה תחתיו וכמשי"כ חר לעיל ד"ה שגדרה, אבל הר"ן כתב דלפי' בלא זמן יכולה נמימר לא בעינה גברה דמקיים ל' נראה.

ע"א ב' ח' ותקשט ולא תאסר כו, אפשר דלר"י ניוול קצבה אפי' בפחות משיעור וכיון שאסרה השמיש אם תקשט מני מיפר ואם לא הפר כרי נתן אלבע, ומי"מ אין כופין אותה דלמרינן לא תקשט ולא תאסר, [ובגדרים פ' ח' אמרו דסבר ר"י ניוול דהו יומא ל"ט ניוול, ואפשר דתרי יומי שמי' ניוול].

ע"א ח' ובכר ר"י היה נתנה כו, אפי"ג דקישוע לר"י לא היו ע"ג ולא ציו לבינה, ולא מני' למימר אינו רוצה בנאה גדרתה כיון דכיה נתנה אין כופין אותה להוליא ויתן כתובה, ומה שכתב ר"י מהרש"א ז"ל אינו מוכן.

ע' א' חוד"ה הכה, אלא לאחר ל' חבנה ותאסר, מבוחר מדבריהם דאף לתנאי ממתין זמן שאפשר להמתין משום דלמא ימלא פתח לגדרה, ואפי"ג דפסקו ראשונים ז"ל נדרים ל' ח' דאפי' לרבנן דלמרי בעל מפר קדם שחל הגדר חכם אינו מחיר עד שיחול הגדר, וא"כ לא יזרקק החכם לתנא לו פתח חור ל', מי"מ שפיר מתירינן כיון מה דאפשר לה לסבול דלמא יחזור בו ואם יחזור בו יזונה ותאסר וינך אלא חכם ויחירו, ומיכה דוקא במזונות דאפשר ע"י פנים אית ל' לשמואל דלפי' בסתם ממתין, אבל בקישוע אינה ממחית אפי' לשמואל וכמשי"כ לעיל, וכן במדירה שלא נתן לביה אינה נמתי' דלקמן אם אמר יותר מן הזמן מודה שמואל ש"ל להמתין כלום מספק אלא הולכה וגאסרה וממתין ז' ימים וכמשי"כ בעור סי' ע"ד וליק קושית דרשי"ה שכתב ב"ש שם סק"ט.

ר"מ פ"ג מה' אישות בכ"ד נדרה היא שנה תאכל אחד מכל כו, אם כוננה ז"ל שהיה ככל הנשים אם ראונו מגרש ואם ראונו מקיים ולא אשמועינן רק שאינה מפסדת כתובתה, לא הו"ל לרבנן להחריך כל כך, אלא הו"ל למימר אינה מפסדת כתובתה שהרי היה בידו להפר, ועוד דהא נתן בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות ל' יום, ומוקמינן בגדרה היא וקיים לה, וע"כ בגמ' נתנה קצבה כופין אותה ולענין שאינה מפסדת כתובתה אין חילוק בין נתנה קצבה ללא נתנה, וכל פלוגתא רב שמואלל בסתם, הוא לענין אם כופין אותה, ובגדרה היא וקיים הוא מודה שמואל דכופין אותה, וכן נתן בכתב ר"י אומר בישראל יום אחד וקיים כו מבוחר דאם הוא נתן אלבע כופין אותה להוליא, ונראה דכונה הר"מ דהא דלמורו הוא נתן אלבע היינו שאינו יכול לעטון אינו רוצה בנאה גדרתה אבל לענין כפי' בעל לגרש לא מוכי סברה הוא נתון, והלכך אם מתרלה לסבול נדרה אין כופין אותה להוליא, אבל אם מונע ממנה עונתה בעטמה אי' אפשי בנאה גדרתה אז כופין אותה להוליא, אבל אם אסרה קישוע עד י"ב חדש וקיים הוא אף שמונע עונתה עד י"ב חדש אין כופין אותה להוליא כיון דסוף סוף הוא גרמה ויש לה קצבה שאין עונתה רק כל זמן שהיא גדרתה, אבל אם נדרה יותר מי"ב חדש והוא מונע ממנה עונתה בעטמה אי' אפשי בנאה גדרתה כופין אותה להוליא.

ולדברי הר"מ הא דבצי' למימר ע"א ח' דהא נתן במדיר אה אשחו שלא תעטם אחד מכל הפירות, היינו שגדרה

(2) (6-2) קונם תשמישך עלי אם אתקשט. בסוגיא שם פריך וסבר ר' יוסי בעניות שלא נתן קצבה אלמא בעל מצי מסר ורמינהו אלו דברים שהבעל מיפר אם אתקשט ואם לא אתקשט אמר ר' יוסי אין אלו נודרי עיני נפש כו' ומסיק הבי"ע כגון דתלינהו לקישוטי בתשמיש המטה דאמרה יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט כו' ומקשי' ותתקשט ותיאסר כו' ומשני הני מילי היכא דאדרה איהו כו':

ועיין בש"ך יו"ד סי' רל"ד ס"ק מ"ה שהביא בשם הר"ן דכי אמרי רבנן בעל מיפר אע"פ שלא חל הנדר ת"מ היכי שאי אפשר לה להניצל אפי' כי מזדהרא בתנאה מעיניו נפש או מדברים שבינו לבניה כגון נטולה אני מן היהודים אם משמשתו שאינה יכולה להנצל מדברים שבינו לבניה אי נמי כגון שתלתה לתנאה בדבר שהיא עשויה לעבור עליו כגון שאני נהנה לך אם אני עושה עפ"י אבא ואבך דטריחא לה מלתא להיהוה מלעשות על פיהן אבל היכא שתלתה נדרה בדבר שאינו לא מעיניו נפש ולא מדברים שבינו לבניה והוא דבר שאפשר לה לעמוד בו אינו מיפר. עכ"ל. וכתב עליו הש"ך ד"ל מיהו מה שהוסיף הר"ן להקל דאפילו באינו עיניו נפש או דברים שבינו לבניה ותלתה תנאה בדבר שהיא עשויה לעבור עליו נראה כדבריו. אף על גב דמדברי רי"ו נראה שאינו מחלק בכך מכל מקום אין להחמיר ואף על גב דהר"ן כתב כן משום הך דשאני נהניתי לך אם אני עושה על פי אבא ואבך ויש לומר דהתם נמי דברים שבינו לבניה הוא וכמ"ש הטור. מכל מקום כיון דבלאו הכי נראה מדברי הרמב"ם ושאר פוסקים דבכל ענין יכול להפר אין להחמיר. עכ"ל:

ולענ"ד נראה הדבר מוכרח כדברי הר"ן מסוגיין. דאפילו תלתה בדבר שאין בו עיניו נפש ולא דברים שבינו לבניה נמי הבעל מיפר אף שלא חל עדיין הנדר והא בתלתה תשמיש בקישוט דלר' יוסי קישוט לא הוי מעיניו נפש ולא מדברים שבינו לבניה ואפי"ה בעל מצי מיפר מדקאמר מסני סני לי במה שלא הפר אלא ע"כ כיון דתלתה לתנאה בדבר שהיא עשויה לעבור עליו מצי הבעל למפר אף שלא חל עדיין וקישוט נמי דבר שהיא עשויה לעבור עליו הוא משום דקרו לה מגוללת וכדקאמר בש"ס ולהכי מצי מיפר לה מיד:

(7) **ושמע ולא הפר לה.** כתב בח"מ סק"ט ד"ל ומ"ש שמע וקיים לאו דוקא קיים לה הו"ד לא הפר לה דהא דאמרינן קיים היינו לפרושי מה שאמרו המריד דמשמע שהוא הריירה ע"כ פירושו קיים לה והוי כאלו הריירה הוא אבל לדינא אם שתק ולא הפר הוי

כאלו קיים לה וכן הוא בגמ' וברמב"ם פ"ב וכן הוא בסעיף ד' וה' עכ"ל:

מיהו בשיטה מקובצת כתב וז"ל הבמ"ע כגון שנדרה היא וקיים לה הוא מסתברא כגון שקיים לה בפירוש שאמר לה קיים ליכי אבל אם שתק ולא הפר לא שייך למקרי מדיר והא דתנן האשה שנדרה בנוזר ושמע בעלה ולא הפר כו' לאו דוקא שלא הפר אלא שקיים לה כו' הרשב"א וכ"כ הריטב"א עכ"ל. עוד שם וכן יש לדייק מלשון רש"י ד"ל וקסבר הוא נותן אצבע בין שניה כו' ע"ש. הרי דדעתם דדוקא במקיים בפירוש הדברים אמורים ולא בשתק. מיהו מלשון רש"י פ' נערה דף נ"ב ד"ה הבמ"ע כו' שכתב וז"ל והכא כגון שנדרה איהי וקיים לה איהו שאומר לה יתקיים או החריש ולא הפר כיום שמעו כו' ע"ש משמע כדעת הח"מ:

(8) **יוציא ויתן כתובה.** דעת הרמב"ם פ"ב מאישות באשה שנדרה בנוזר ושמע בעלה ולא הפר לה הברירה בידו אם רוצה שתשב תחתיו כו' ואם לאו יגרשנה ויתן כתובה. וכתב ב"ש לפ"ז מאי דתני יוציא ויתן כתובה. היינו אם רצונו לגרש. וקשה מאי קמ"ל ובח"מ תירץ דקמ"ל דחייב ליתן כתובה כיון דלא הפר לה ותימא היאך מתרץ פלוגתא דר' יודא ורבנן שאמר בישראל יום אחד יקיים כו' אטו אם רצונו לגרש מיד אינו יכול לגרשה עכ"ל. וע"ש ומשמע מדברי הח"מ

וב"ש דלהרמב"ם לא אמרי' כלל דין דיוציא ולכך הוקשה לו וכנ"ו אכן בש"מ כתב וז"ל ולפיכך אם רצה הבעל להפר מיפר ואם אמר אי אפשר נדרנית יוציא ויתן כתובה מהא שמעינן דכל כי הא אפילו למ"ד הוא נותן אצבע בין שניה אין כופין אותו להוציא אלא שאם בא להוציא כופין אותו על הכתובה וכי קתני יוציא ויתן כתובה היינו שמבקשין על הגט ואח"כ כופין אותו על הכתובה עכ"ל וא"כ כיון דרינא הוא דמבקשין ממנו על הגט מש"ה קתני יוציא היינו שמבקשין ממנו על זה ואח"כ כופין אותו על הכתובה ויתכן פלוגתא דר' יודא דבישראל יום אחד יקיים ואין מבקשין ממנו גט ושנים יוציא היינו שמבקשין ממנו גט. ומיהו אע"ג שמבקשין ממנו על הגט מש"ה הברירה בידו ואם רוצה תשב תחתיו דהרמב"ם ס"ל בשאר יוציא כופין אותו להוציא. ובהא קאמר דהברירה בידו. אבל הדין הוא באמת שמבקשין הימנו שיגרש, ולשיטת הפוסקים בטור וש"ע סי' קנ"ד הדינא דקתני יוציא ויתן כתובה אין כופין אותו בשוטים אלא במילי ע"ש. בהא נחתנין דרגא ואפי' במילי לא כייפינן ל' אלא דרך רצונו מבקשין ממנו ושפיר שייך דינא דיוציא ויתן כתובה ופלוגתא דר' יהודא בישראל יום א' יקיים וכמ"ש ודו"ק:

הפרה לנדן שלא חל כשעשויה לעבור על התנאי ויתול

→
בגדו יוציא ויתן כתובה בלא כפי"ו

שותק ולא קיים האם כנותן אצבע בין שניה

איך מצינו לומר דהגמ' בכתובות מיירי מזה דלא ליהוי על החלב איסור מצ"ע ולא מדין יוצא, אם לא דנאמר דקאי כהך תנא דאמר בנדה (דף ט' ע"א) דדם נעכר ונעשה חלב, אבל לשיטת הרמב"ם שפיר אפ"ל דקאי מיעוטא דחלב אליבא דכו"ע למעט דלא ליהוי איסור יוצא אחלב ודם אף דבשר אדם אסור בעשה. [א"ה, ע"י כ"ז בארוכה בגניו הגר"ח סי' קיז].

נדרים אשתנו

כתובות דף ע"א. נדרה היא וקיים לה איהו וקסבר ר"מ הוא נותן אצבע בין שיניה ופירש"י הוא שקיים נתן אצבע בין שיניה והשיכה לפיכך יתן כתובה. וכן פסק הרמב"ם (פ"ב מאישות הכ"ד) דיוציא ויתן כתובה, אלא דכתב דאינה יכולה לכופו לגרשה בע"כ, רק דאם מגרשה צריך ליתן לה כתובתה (ע"י כ"מ סם). וקשה ע"ז מגמ' (לעיל דף ע' ע"א) בהדירה באחד מן הפירות דקבעה הגמ' זמן לנדרה, ומשמע דיכולה לכופו לגרשה, והנה במרדכי (בגישין דף ל"ו ע"א) כ' דנדר שקיים לה הבעל אינה יכולה להתיר אצל חכם, ונמצא דבקימו הנדר נתאלם שלא יועיל היתר ושפיר יכולה לכופו דהרי הוא גרם לה לאסרה. והנה בדיני הפרה חלוק נדרי עינוי נפש מנדרים שבינו לבינה, שבעינוי נפש מפיר הכל ובנדרים שבינו לבינה אינו מפיר אלא חלקו, ודיני הקמה כדיני הפרה דהיכא דיכול להפר יכול לקיים והיכא דאינו יכול להפר אינו יכול לקיים. ונמצא דבעינוי נפש יכול לקיים כל הנדר כמו בהפרה ובנדרים שבינו לבינה אינו יכול לקיים אלא חלקו ועל יתר הנדר לא חלה הקמתו, ויכולה היא לשאול אצל חכם על שאר הנדר ויותר גם על חלקו משום דין נדר שהותר מקצתו הותר כולו, ובנדר עינוי נפש אינה יכולה לשאול. והנה בגמ' נדרים (דף עט ע"ב) נחלקו ר"י ורבנן בנדרה באחד מפירות העולם אם הוא דבר שבינו לבינה או אם הוא דבר של עינוי נפש, והר"מ פסק (פ"ב מהל' נדרים ה"ז) דהוא מדברים שבינו לבינה, וא"כ א"ש דהמשנה אתי אליבא דמ"ד דהוא מנדרי עינוי נפש וכשהקים לה חלה הקמתו על כל הנדר, ואינה יכולה לשאול אצל חכם, ולכן יכולה היא לכופו לגרשה, דהוא גרם לה ואסרה בהקמתו, אבל הרמב"ם דפסק שהוא מדברים שבינו לבינה ולא הקים אלא לחלקו, יכולה היא להתיר אצל חכם שאר הנדר, ויותר כולו משום הדין דנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ולא גרם לה כלום בהקמתו ולכן אינה יכולה לכופו, ומועיל הא דנותן אצבע בין שיניה לענין ליתן לה כתובה ואין לו טענה עליה. ובוה יתיישב מה שהקשו על המרדכי מהגמ' יבמות (דף כ"ה ע"ב) החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה ה"ז לא ישיאנה, ופירש"י, דהבעל שמע ולא הפיר לה, הרי דיכול חכם להתיר אף כשהקים הבעל, ולפי דברינו א"ש דמיירי בנדר שבינו לבינה דיכול חכם להתיר.

בענין ביטול התנאי אי בעי עדים

כתובות דף עג ע"א. שיטת הרמב"ם (בפ"ז מאישות הכ"ג) דביטול התנאי אין צריך עדים, והראב"ד השיג דצריך עדים. והנה במה דמועיל מחילת התנאי, כבר דברו מזה הראשונים, דלכאורה קשה דהא מ"מ לא עשה המעשה כ"א על תנאי, וא"כ נהי דנמחל התנאי אבל הא חסר מעשה על אופן זה. [ביאור הדברים, דאף לפי ששומה בפנינו מפי רבינו (הגר"ח) דהתנאי הוא מילתא אחריתי דעצם דעת של ההתקדשות וההתגרשות הוא בכל האופנים, ואפ"י לא יתקיים התנאי, אלא דדינו של התנאי הוא מגזה"כ דב"ג וב"ד, דע"י שהתנה התנאי במשפטי התנאים תלוי המעשה בקיומו של התנאי, דאם יתקיים התנאי יתקיים המעשה, ובביטול התנאי יתבטל המעשה, ומכיון דהוא חלות של התנאי מגזה"כ, א"כ לאחר שבטלו שניהם התנאים בקידושין, ובגט אם הוא מבטל בעצמו, שוב אתי דיבור של הביטול ומבטל דיבור התנאי, אפ"ה קשה, דסנ"ס נהי דאינו חסר בהדעת של ההתקדשות והתגרשות מ"מ האי התנאי ע"י דין חלותו שוב אין חלים הקידושין והגירושין אלא באופן של התנאי וקיומו, וע"כ ממילא חסר במעשה ההתקדשות וההתגרשות שיחולו גם באופן שלא ע"י קיומו של התנאי. וצ"ל דאמדין דעתיה בתנאי שהוא לטובתו שמתחילה כך התנה שאם לבסוף ימחול לא התנה מעולם, ובטל התנאי למפרע, ובתנאי דלצעורי באמת